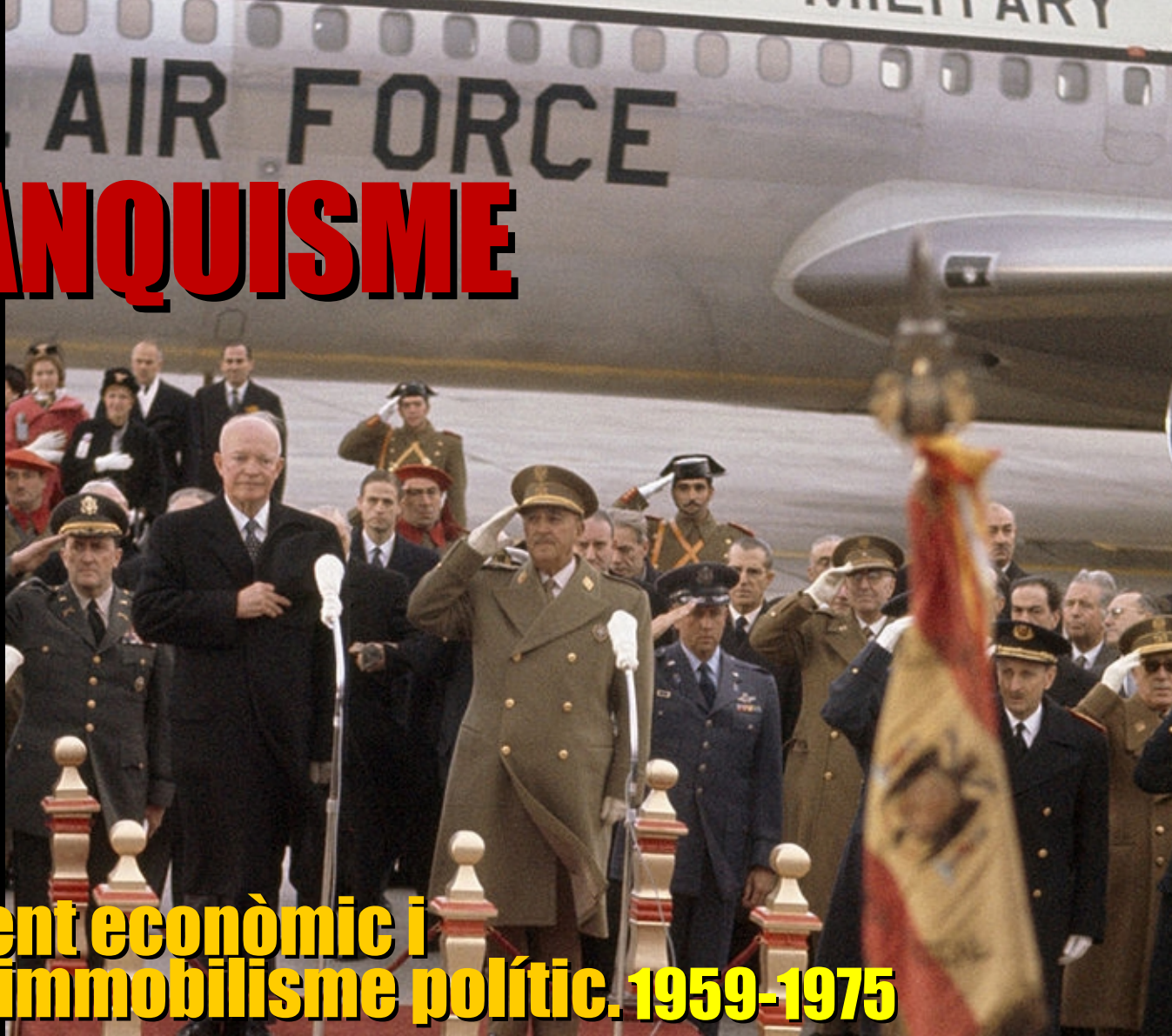

EL FRANQUISME

**Creixement econòmic i
immobilisme polític. 1959-1975**

CANVI D'ORIENTACIÓ ECONÒMICA

Governos del "desarrollismo".

1957-60', canvi significatiu orientació del franquisme, transició del principis del falangisme a les directrius dels tecnòcrates.

Finals 50' mala conjuntura econòmica: esgotament reserves banc d'ESP, augment inflació i fort desequilibri pressupostari. Pressió organismes internacionals per la sortida d'ESP de l'aïllament i l'augment de les protestes socials. EU, etapa de recuperació econòmica, condicions favorables mercat internacional.

Nova generació polítics (Opus Dei i elits econòmiques), creixement econòmic garantia estabilitat social. Criteris tècnics en la gestió de l'Estat, racionalitat i eficàcia econòmica per assegurar la continuïtat del Règim. **Reformisme tècnic** (sense qüestionament de la dictadura) per sortir de la greu situació econòmica i social de l'autarquia.

El pla d'estabilització.

Primera acció correctora política econòmica: **Pla d'estabilització (1959)**. Posar fi a l'intervencionisme estatal, liberalització comercial i financera. 3 eixos:

Estabilització economia. Reduir la inflació: elevació tipus d'interès bancari, limitació concessió crèdits i congelació de salaris. Limitar dèficit públic, reforma fiscal, increment de la recaptació i limitació despesa de l'Estat.

Liberalització interior de l'economia. Eliminació organismes estatals interventors i fi a la reglamentació dels preus fixos.

Liberalització exterior economia. Eliminació obstacles entrada mercaderies estrangeres i facilitar inversió capitals exteriors. Convertibilitat de la pesseta (facilitar intercanvis) i devaluació 50% respecte al dòlar.

A canvi d'aquestes mesures, **organismes internacionals préstecs a ESP** per fer front greu situació econòmica i la possible suspensió de pagaments. A llarg termini, incorporació economia espanyola als mercats internacionals.

FRANQUISME II
Ramon Castells-INS Julia Minguel

CANVI D'ORIENTACIÓ ECONÒMICA

El pla d'estabilització.

FRANQUISME II
Ramón Castells-INS Julia Minguel

EL PLA D'ESTABILITZACIÓ

Els plans de desenvolupament.

60' plans de desenvolupament econòmic i social. Tres plans quadriennals (1964-1975), supervisió del comissari del pla (L. Lòpez Rodó). **Projecte:** planificació econòmica indicativa, objectius: **impuls de l'Estat del creixement econòmic** (programació activitat sector públic, i incentius fiscals, subvencions i informació als inversors privats).

Plans, dues línies d'actuació:

- ▶ **accions estructurals:** donar solució a les deficiències de la indústria (escassa dimensió, baixa productivitat,...)
- ▶ **pols de desenvolupament:** intent de reduir desequilibris econòmics regionals, promoció de noves indústries en zones d'escassa industrialització.

Planificació franquista, no va assolir els objectius programats (escassa rellevància). **Causes:** pocs recursos públics en relació als objectius, malbaratats i inversions ineficaces. **Èxit:** proveir la iniciativa privada d'infraestructures (electrificació, refineries petroli, carreteres,...) i productes bàsics (acer, carbó, alumini,...) que van afavorir el creixement industrial.

ELS ANYS DE CREIXEMENT ECONÒMIC

Industrialització accelerada.

1960-74 creixement economia (context internacional favorable). Causes:

- renovació activitats agràries i gran increment sectors secundari i terciari.
- millorament de la productivitat: baixos salaris, importació tecnologia i inversió capitals estrangers.
- Baixada de preus i afavoriment exportacions.
- Augment de la demanda: augment assalariats/consumidors, difusió compres a terminis (béns de consums duradors).

A CAT, creixement per sobre la economia de ESP, convertint-se **motor econòmic sector industrial**. **Indústria metal·lúrgia** (automòbils, electrodomèstics, maquinaria). Predomini estructura industrial, petita i mitjana empresa. Excepte SEAT, Pegaso i ENHER. Concentració econòmica comarques industrials rodalies de BCN, 70% indústria.

ESP: creixement en sectors **Indústria** química, energètica, siderúrgica, construcció naval i **sectors indústria tradicional** (vesturari, calçat, mobles) nivell tecnològic baix i alta competitivitat per costos laborals molt baixos. Zones industrials tradicionals CAT/PB/AST, zones noves MAD, i enclavaments industrials a VAL, Alacant, Ferrol, Vigo, Sevilla, Cadis, Huelva, Valladolid i Burgos.

POBLACIÓ OCUPADA (1960-1973)

Sector	1960		1973	
	Catalunya	Espanya	Catalunya	Espanya
Agricultura i pesca	17,1	40,5	9,6	24,9
Indústria	39,8	23,5	41,4	26,6
Construcció	7,2	6,7	9,9	9,5
Serveis	35,9	29,2	39	39

Reconversió agricultura tradicional.

60' crisi agricultura tradicional degut transformacions econòmiques. **Agr. Tradicional:** abundància mà d'obra, salaris baixos, adequació de l'oferta a la demanda de mercat poc extens i poca diversificació. Propietats minifundistes i latifundistes (propietaris absentistes, explotacions productivitat escassa i poc eficient).

Èxode rural: treball a la indústria, descens de mà d'obra pagesa i augment de salaris. **Procés de mecanització,** ús adob químic i intensificació de conreus > reducció ocupació al camp i augment emigració.

Diversificació demanda d'aliments (millora renda població), disminució consum cereals i llegums i Augment productes ramaders (llet i carn) i hortofructícoles.

Estat, **estímul concentració parcel·laries i promoció construcció de regadius.**

Canvi agricultura espanyola: disminució població activa agrària (2 milions), desaparició petites explotacions i millora sistemes de producció.

A CAT (1950-75), reducció 1/4 de pagesos. Modificació producte agrícola: retrocés cereal, augment viticultura, fruita (expansió superfície plana de Lleida), cítrics, productes d'horta i tubercles. Expansió ramaderia intensiva (aviram, porquí i vacum).

ELS ANYS DE CREIXEMENT ECONÒMIC

Progrés sector terciari.

60' augment conjunt serveis economia espanyola. Factors:

- procés urbanització molt intens.
- Augment xarxes distribució i comerç.
- Millora mitjans de transport i comunicació.
- Pes molt específic del turisme.

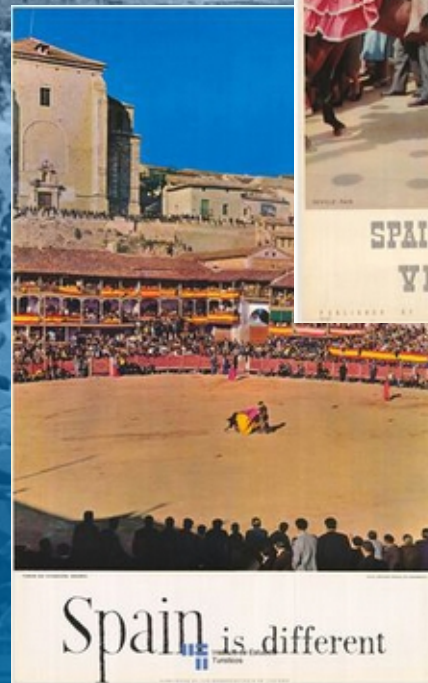
CAT, més pes sector secundari, i terciari sector privat.

Boom turístic 60', font d'ingressos elevats, augment activitat hostalera i serveis complementaris. Benestar europeu i generalització vacances pagades majoria de treballadors, genera flux important de turistes amb destinació preferent ESP (clima càlid, platges, serveis i preus econòmics). Procedència: alemanys, francesos, holandesos, belgues i suïssos. 30% destinació CAT (1960-6milions/1973-30milions).

Sector bancari, creixement necessitat de finançament, inversions de capitals en empreses industrial i obtenció de beneficis.

Comerç internacional. Augment importacions i exportacions. Exportacions de béns acabats (per sobre dels agrícoles) i importacions, béns d'equip (equipament industrial), productes energètics i derivats (petroli) i matèries primeres. Resultat, balança comercial negativa.

FRANQUISME II
Ramon Castelnou, INS Julia Minguel

ELS ANYS DE CREIXEMENT ECONÒMIC

Finançament exterior.

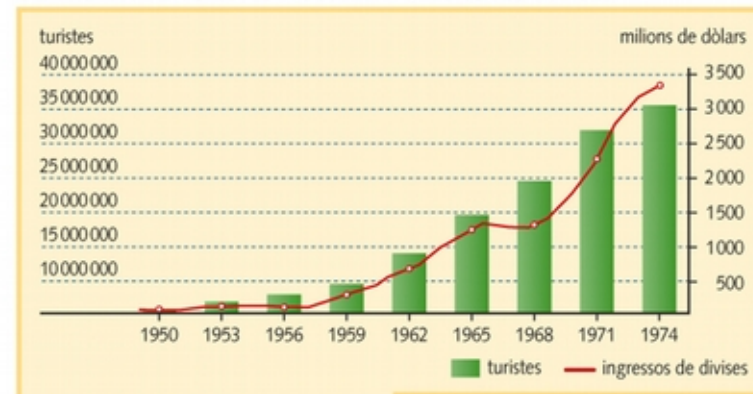
60', clau del creixement recursos de l'exterior:

- inversió de capitals de EU**, destinats a la indústria. Condicions en ESP (sous baixos, escassa pressió fiscal, poca conflictivitat laboral,...).
- Divises** de l'arribada de turistes europeus.
- Remeses emigració espanyols a EU** a les seves famílies. (població emigrada contribució al creixement: baixada de la desocupació i falta de mà d'obra procés de mecanització del camp).

FRANQUISME II

Ramon Castell, INS Júlia Mingue

L'ENTRADA DE TURISTES A ESPANYA I LES SEVES DIVISES

Limitacions economia espanyola.

Creixement econòmic sectors industrial i serveis. Sector agrari abandonat i gran part població rural emigra.

Dependència tecnologia i inversió estrangera. Escassa despesa en investigació i feblesa sector financer. Compra de patents i importació de maquinària. Supeditació economia a ritme de creixement i decisions empreses estrangeres.

1960-75, increment renda per hab. 40%, nivell de vida per sota economies més industrialitzades EU. Falta distribució de la riquesa de l'Estat: no fiscalitat moderna i progressiva, no creació d'infraestructures per donar solidesa i continuïtat al creixement.

CREIXEMENT DEMOGRÀFIC I CANVI SOCIAL

FRANQUISME II
Ramon Castell. INS Júlia Minguel

L'augment de població.

60', taxa creixement població 1960-30'4milions a 1970-33'8milions.
Augment demogràfic: descens mortalitat (+infantil) i natalitat elevada (condicions de vida més favorables). **Política natalista del franquisme** (planificació familiar inexistent).
Augment esperança de vida (1960-75: 67-70h/72-76d).
Catalunya, creixement accelerat 1960-1975 (3'9milions/5'5milions), onada migratòria.

Moviments migratoris.

60' **intens èxode rural:** fugida condicions de vida miserables i manca pe perspectives de futur. Modernització i mecanització agricultura.
Zones agrícoles: AND, EXTR, CASTELLES, MUR i GAL, **emigració cap a ciutats industrials espanyoles i EU.** 1'3 milions a EU (FR, DE, CH, BE).
Migracions interiors: 1962-1973, 4 milions, canvi de residència de zones rurals a zones amb més dinamisme econòmic MAD, CAT, PB i VAL.
Intensitat a CAT: 1940-75 (1'8milions immigrants), sense cap mena planificació, amb conseqüències socials i desequilibris territorials. Procedència fonamental AND i EXT, Castelles i AR. També zones interiors i muntanya de CAT. Destinació BCN i cinturó industrial (BDN, ST.CO, SBD, TERR, Cornellà, St.Feliu, StBoil,...). **Creixement de població: saturació i sense infraestructures necessàries.** Barraquisme i proliferació de barris mal equipats, habitatges precaris i dèficits serveis socials bàsics. Despoblament progressiu comarques agrícoles (Urgell, Pallars, Solsonès,...).

Canvis estructura social.

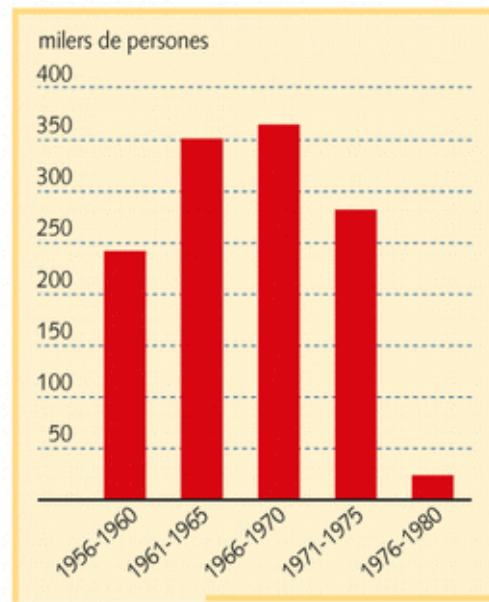
Desenvolupament industria i expansió sector serveis, transformació estructures socioprofessionals població. 1950-1975 disminució actius agrícoles 50-21% i augment ocupació industrials 24-38% i serveis 25-41%. **Creixement obrers industrials** (4milions a ESP). CAT 85% assalariats 1975 (semblant regions EU industrials).

CREIXEMENT DEMOGRÀFIC I CANVI SOCIAL

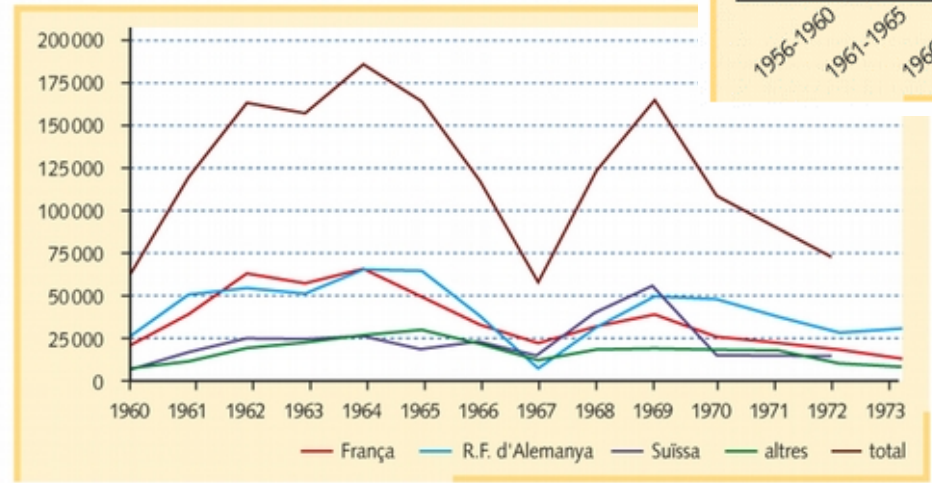
FRANQUISME II
Ramon Castell. INS Júlia Minguel

IMMIGRACIÓ A CATALUNYA

EMIGRANTS ESPANYOLS PERMANENTS A EUROPA (1960-1973)

MIGRACIONS INTERIORS (1960-1975)

CREIXEMENT DEMOGRÀFIC I CANVI SOCIAL

FRANQUISME II
Ramon Castell, INS Júlia Minguel

Nove pautes socials i culturals.

Canvis econòmics cap a pautes socials i hàbits culturals propis societats industrialitzades.

Societat de consum, augment poder adquisitiu. Compra de nou utilitatge domèstic (frigo, tv, electrodomèstics), popularització automòbil (seat 600).

Millora nivell educatiu, Llei general d'educació (1970), remodelació sistema educatiu, augment població escolaritzada i creixement inversió. Disminució analfabetisme nivells EU.

Família nuclear (mòn urbà i industrial), substitució família extensa (rural).

Condició femenina, canvis substancials. Abandonament paper tradicional (mare/esposa), incorporació món estudis i laboral remunerat (administratiu/serveis). Rebuig normes socials, nova mentalitat defensa llibertat i realització personal. Sorgiment Nou moviment feminista, reivindicació drets de les dones. Incorporació món laboral femení per sota mitjana EU.

Renovació de l'Església (Concili Vaticà II), impacte a ESP, començament del distanciament d'un sector de l'església espanyola del règim. Procés de secularització i disminució de la seva influència en tots els àmbits de la societat.

Progrés econòmic, modernització social i canvis pautes culturals, afebliment suports socials al Règim i **creixement nou tipus d'oposició** perla democratització.

REFORMISME FRANQUISTA I IMMOBILISME

FRANQUISME II
Ramon Castell, INS Júlia Mingue

Govern de tecnòcrates.

Ascensió política de Carrero Blanco, reforçament dels tecnòcrates (Opus Dei) i marginació famílies tradicionals franquisme (falangistes, militars, associació catòlics). 1962, governs ministres tecnòcrates (Ullastres, López Rodó) i joves falangistes reformistes (Fraga, ministre informació i turisme).

Orientació promoció desenvolupament econòmic i renovació política per modernitzar l'administració, legislació i institucions del règim. Reforçament del franquisme millores legislatives i benestar social, aparença de modernitat a la dictadura antidemocràtica.

Prosperitat com a substitut de democràcia.

Reformes legislatives.

-Recomposició institucions i lleis repressives en mans dels militars. 1963, creació Tribunal d'Ordre Públic (TOP). Delictes polítics jurisdicció civil. Intent de suavitzar perfil de la dictadura al exterior (execució del comunista Grimau 1963).

-Augment de la tolerància i permissivitat. Llei de premsa (1966): supressió censura prèvia, però multes i suspensions a les publicacions que superessin el marge de la tolerància de la llei. **1967, Llei de llibertat religiosa,** igualtat de religions i llibertat de pràctica.

-Llei de convenis col·lectius. Dintre del sindicalisme vertical, negociació de salaris entre empresaris i obrers, jurats d'empresa i enllaços sindicals (elegits dintre les empreses). Marc que va permetre l'entrada de treballadors opositors al Règim dins el sindicalisme vertical i candidatures impulsades per sindicats clandestins (CC.OO i USO).

-Llei de la Seguretat Social (1967). Ampliació cobertura social a càrrec de l'Estat. Inici construcció incipient estat de benestar (retard respecte a EU). Sistema fiscal, frau generalitzat i manca d'equitat social repartiment càrregues tributàries.

-Llei orgànica de l'Estat (LOE) 1967. Llei fonamental institucional del franquisme, retocs lleis fonamentals, confirmació institució monàrquica del Règim, concreció funcions òrgans d'Estat, concentració poders del dictador, separació cap d'Estat i president de govern (fins 1973 Carrero Blanco, designat president).

-Llei de successió (1969). Designació de Franco a J. Carles de Borbó, successor amb títol de Príncep d'Espanya. Tensió tecnòcrates i falangistes, opció renovadora monarquia i impuls institucions del Movimiento continuïtat del Règim.

REFORMISME FRANQUISTA I IMMOBILISME

Relacions internacionals.

1962, ESP demana ingrés Comunitat Europea. Negació per admissió només de règims democràtics. 1970, acord preferencial per reduir aranzels i afavorir exportacions industrials espanyoles.

1956, Procés de descolonització. FR reconeixement independència del protectorat franco-espanyol del Marroc i forçament retirada ESP. 1968 independència Guinea Equatorial, pressions nacionalistes equatoguineans i la ONU.

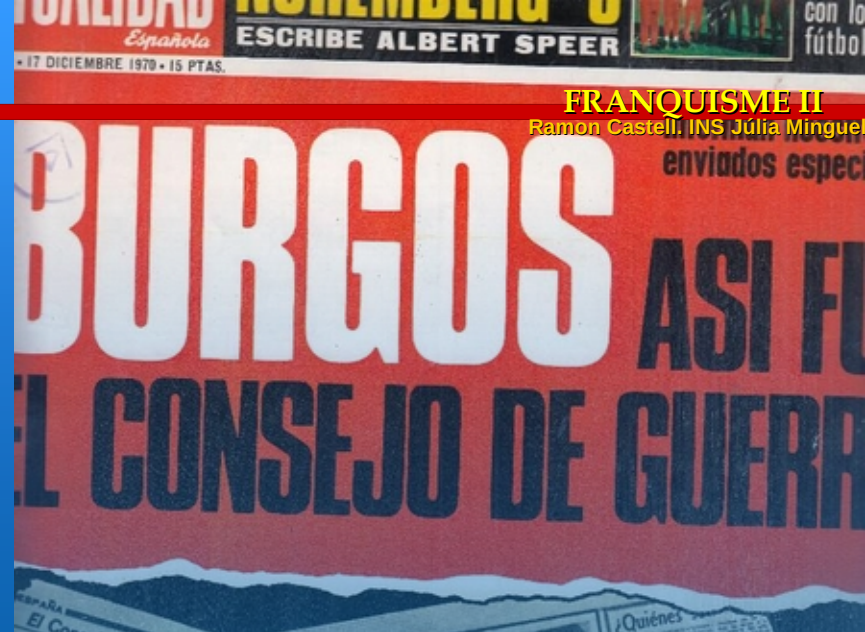
1969, cessió d'Ifni al Marroc. Únic territori Sàhara Occidental fins al 1975.

Triomf del Immobilisme.

1969 Tensions entre reformistes i immobilistes, esclat escàndol Matesa (empresa tèxtil entorn Opus Dei). Fraus financer exportació maquinària tèxtil i denúncies de corrupció implicació alts càrrecs del Règim. Difusió en la premsa (immobilistes culpabilitat obertura informativa Llei de premsa). Repercussions polítiques: expulsió sectors tecnòcrates del govern. Vicepresident, Carrero Blanco: enduriment política interna del règim, modificació restrictiva Llei de premsa i augment de repressió.

Tornada als delictes de rebel·lió militar i Estat d'excepció. Augment detencions i violència policial. Consell de Burgos (1970), sis penes de mort contra militants d'ETA (protestes populars i campanya internacional demanda d'indult). Franco dret de gràcia. Continuïtat repressió sistemàtica opositors al règim.

Context tensions internes franquisme, continuïtat posicions immobilistes (Carrero Blanco i Franco).

CONFLICTIVITAT SOCIAL I OPOSICIÓ POLÍTICA

FRANQUISME II
Ramon Castell, INS Júlia Mingue

Moviments socials d'oposició.

-1960-1975 augment conflictes laborals. Majoria origen en qüestions laborals i terminen polititzant-se per el no reconeixement de vaga de les autoritats franquistes i tractat com un problema d'ordre públic. 1962, vaga de miners a Astúries, i estesa principals nuclis del país (500.000 obrers).

-Sorgiment sindicalisme no oficial. CC.OO, sindicat independent i democràtic impulsor lluita laboral i política. Combinació acció il·legal (vagues) i legal (ocupació enllaços sindicals). 1967, fundació USO, (escissió CC.OO).

-60' Moviment estudiantil. Contingut antifranquista. 1966, creació Sindicat Democràtic d'Estudiants (UB), acabant amb el sindicat oficial.

-70' moviments organitzacions veïnals (barris populars grans ciutats). Impuls minories polititzades, reclamació millora condicions de vida per a barris desatesos. Activisme veïnal introducció progressiva reivindicacions democràtiques.

-Església catòlica, aparició actituds crítiques amb la dictadura (context Concili Vaticà II i injustícia social). Participació organitzacions catòliques (JOC, HOAC) en mobilitzacions obreres.

Una part jerarquia eclesiàstica (capellans joves) distanciament i actituds antifranquistes.

-Exèrcit, creació grup d'oficials Unió Militar Democràtica (UMD).

Grups polítics antifranquistes.

Recomposició i creixement oposició política al franquisme.

CAT, estructura més sòlida clandestina (PSUC), estratègia política penetració organitzacions de masses (CC.OO, estudiantils, veïnals,...). Altres organitzacions socialistes FOC i MSC. Més testimonials, UDC, FNC i ERC. Creació 1969, Comissió Coordinadora de Forces Polítiques de CAT. 1974, Convergència (CDC).

Resta de l'Estat PCE i PSOE, renovació i nova direcció.

PB, PNB, manteniment estructura. Creació d'ETA (1959), nova organització idees socialitzants i nacionalisme basc, amb estratègia de lluita armada contra el franquisme (1968).

CAT, moviment cívic catalanista: revistes, entitats (Òmnium), projectes culturals i editorials. Nova cançó catalana.

LA CRISI DE LA DICTADURA

FRANQUISME II
Ramón Castell, INS Júlia Mingue

Crisi política del règim.

1973 president del govern Carrero Blanco: manteniment unió sectors franquisme i continuïtat del règim després del dictador. 20Des. Atemptat a MAD i assassinat per ETA.

Fractura entre immobilitistes (increment repressió) i oberturistes (creació associacions polítiques dintre del Movimiento). Sector més ultra: el Búnquer (militars, vells falangistes i polítics més adeptes al règim).

1974, govern de Arias Navarro. Intent d'unio dues postures.

Espíritu del 12 de febrero, projecte d'obertura cert pluralisme polític. Promeses: Llei municipal elecció alcaldes i diputacions provincials, reformes sindicals i nova llei associacions polítiques.

Franco, greument malalt, sectors més ultradretans canvi cap al immobilitisme. Fracàs i abandonament del govern de ministres oberturistes. **Franquisme incapacitat per democratitzar-se i descomposició interna.**

Auge de l'antifranquisme.

1973, augment conflictivitat social i contestació política. Protesta obrera i d'estudiants (vagues i manifestacions). Grups d'oposició promoció nous organismes unitaris reivindicació democràtica i impediment continuïtat del franquisme.

1971, creació Assemblée ce CAT: tota l'oposició catalana (partits polítics, sindicats, ass. Veïnals, culturals,...). **Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia.**

1974, Junta Democràtica d'Espanya. Programa. Govern provisional, democràcia, amnistia, llibertats, legalització partits polítics.

1975, Plataforma Convergència Democràtica (PSOE, UGT, PNB, democristians).

1976. Fusió de la Junta i la Plataforma en la Coordinación Democràtica (Platajunta).

Darrers anys dictadura, **intensificació de la violència política.** Increment atemptats d'ETA i aparició FRAP i GRAPO (atemptats i segrestos). **Intensificació de la repressió franquista:** execució Puig Antich (1974). 1975 Nou decret llei antiterrorista, instauració estat d'excepció permanent. Set. 1975: 5 condemnes a mort d'activistes d'ETA i FRAP.

LA CRISI DE LA DICTADURA

FRANQUISME II
Ramon Castell, INS Júlia Mingue

La mort del dictador.

1974-75 agreujament malaltia de Franco. Govern sense la direcció del dictador. **Conflicte del Sàhara**, disputa sobirania països veïns, acceptació descolonització i referèndum d'autodeterminació. 1973 Front Polisario, organització nacionalista sahraui. Rei del Marroc, Hassan II (suport dels EEUU), 1975, organització **Marxa Verda**, invasió pacífica del territori sahraui. Claudicació davant el Marroc i signatura de l'Acord de Madrid, Lliurant el Sàhara al Marroc i Mauritania. Conflicte encara no resolt entre el Marroc i el front Polisario (República Àrab Sahraui).

Mort de Franco, 20 nov 1975. Deixa un Règim anacrònic i una crisi profunda. Pretensió del dictador del futur d'Espanya: *"atado y bien atado"*.

